

Opis zajęć (sylabus)

Nazwa zajęć:	Zarządzanie obszarami chronionymi	ECTS	2
Nazwa zajęć w j. angielskim:	Management of protected areas		
Zajęcia dla kierunku studiów:	Inżynieria Ekologiczna		

Język wykładowy: polski		Poziom studiów: II	
Forma studiów: ☒ stacjonarne ☐ niestacjonarne	Status zajęć: podstawowe ☐ obowiązkowe × kierunkowe ☒ do wyboru	Numer semestru: 2	X semestr zimowy ☐ semestr letni
Rok akademicki, od którego obowiązuje opis (rocznik):		2019/2020	Numer katalogowy: ROL-İK-2S-02Z-14_19

Koordinator zajęć:	dr inż. Dorota Sienkiewicz-Paderewska
Prowadzący zajęcia:	dr inż. Dorota Sienkiewicz-Paderewska
Jednostka realizująca:	Katedra Agronomii
Jednostka zlecająca:	Wydział Rolnictwa i Biologii
Założenia, cele i opis zajęć:	<p>Celem przedmiotu jest przekazanie Studentom/-kom wiedzy dotyczącej tworzenia, funkcjonowania i zarządzania przyrodniczymi obszarami chronionymi. Podczas realizacji przedmiotu uczestnicy zapoznają się z zasadami sporządzania i realizacji planów ochrony dla różnych form ochrony przyrody (park narodowy, park krajobrazowy, rezerwat, obszar Natura 2000). Poprzez zapoznanie się z treścią wykładów, dyskusje oraz samodzielną analizę realnych planów, opracowań, aktów prawnych oraz studiów przypadków Student/-ka uzyskuje umiejętność identyfikowania sytuacji konfliktowych w funkcjonowaniu przyrodniczych obszarów chronionych, ma świadomość potrzeby oraz znajomość możliwości ich rozwiązywania.</p> <p>Tematyka wykładów: Formy ochrony przyrody Polsce. Obszarowa ochrona przyrody – znaczenie i realizacja w Polsce, UE i w skali międzynarodowej. Institucje zajmujące się ochroną przyrody w Polsce. Istniejące i projektowane obszary chronione w Polsce. Uprawnienia organów ochrony przyrody do tworzenia form ochrony. Zakres kompetencji poszczególnych służb ochrony przyrody w Polsce. Plany zadań ochronnych i plany ochrony jako instrument prawny. Ogólne wymagania i tryb sporządzania planów zadań ochronnych oraz planów ochrony dla parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000. Plan zadań ochronnych i plan ochrony a inne plany. Prawne konsekwencje ustanowienia planu zadań ochronnych i planu ochrony. Park narodowy, park krajobrazowy, rezerwat jako formy ochrony przyrody ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji i zadań służb ochrony przyrody, a więc podejmowanie działań ochronnych, monitoring, badania naukowe, edukacja, udostępnianie, najczęściej pojawiające się problemy i próba określenia ich źródła. Prawne podstawy funkcjonowania sieci Natura 2000, jej struktury, zasad wyznaczania oraz wdrażania. Organizacja zarządzania obszarami: kompetencje organów administracji, sporządzanie i udostępnianie dokumentacji dotyczącej danych o obszarach i przedmiotach ochrony, zasady planowania ochrony oraz gospodarowania na obszarach Natura 2000, analizy wpływu inwestycji na elementy sieci Natura 2000 i wykorzystania systemu ocen oddziaływań na środowisko. Lasy Państwowe. Struktura, organizacja, kompetencje. Przenikanie się obszarów chronionych i konsekwencje dla zarządzania. Zarządzanie w praktyce: Inwentaryzacja stanu i waloryzacja różnych typów ekosystemów, flory i fauny, przyrody nieożywionej, środowiska kulturowego oraz wartości wizualnych krajobrazu. Prognoza zmian. Zagrożenia, presje i działania mające negatywny wpływ na obszar chroniony oraz określenie możliwości ich eliminacji lub minimalizacji. Warunki utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszarów chronionych, zachowania integralności obszaru oraz spójności z innymi obszarami chronionymi. Monitoring stanu ochrony oraz skuteczności działań ochronnych. Ekspertyzy specjalistyczne i naukowe w zarządzaniu środowiskiem. Przykłady dobrych praktyk w zarządzaniu środowiskiem naturalnym. Cele ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych i wizualnych. Działania ochronne – rodzaj, miejsce i sposób wykonania. Finansowe aspekty zarządzania obszarami chronionymi. Zarządzanie informacją o środowisku. Konsultacje społeczne i udział różnych środowisk w zarządzaniu środowiskiem naturalnym. Sytuacje problemowe i konflikty w funkcjonowaniu planów ochrony. Działalność edukacyjna i udostępnienie obszarów chronionych. Zarządzanie obszarami chronionymi w innych krajach - wybrane przykłady. Realizacja ćwiczeń: Ćwiczenia stacjonarne – 15 h Ćwiczenie 1-3– 3h Zapoznanie Studentów/-ek z programem i organizacją zajęć, warunkami zaliczenia przedmiotu oraz literaturą. Analiza rozporządzeń ustanawiających plany ochrony dla wybranych parków narodowych. Wypełnienie przygotowanych przez koordynatora przedmiotu formularzy zawierających pytania i problemy wymagające rozwiązania w oparciu o: a) rozporządzenia Ministra Środowiska ustanawiające plany ochrony dla wybranych parków narodowych, b) tekst aktualnej ustawy o ochronie przyrody, c) właściwe rozporządzenia określające tryb i wymagania związane ze sporządzeniem i realizacją planów ochrony w parkach narodowych. Studenci pracują w podgrupach, skończone zadanie wymaga ewaluacji i zatwierdzenia przez osobę prowadzącą ćwiczenia. Ćwiczenie 4-6. – 3h Analiza planów ochrony dla wybranych parków krajobrazowych. Wypełnienie przygotowanych przez koordynatora </p>

	<p>przedmiotu formularzy zawierających pytania i problemy wymagające rozwiązania w oparciu o: a) plany ochrony dla wybranych parków krajobrazowych, b) tekst aktualnej ustawy o ochronie przyrody, c) właściwe rozporządzenia określające tryb i wymagania związane ze sporządzeniem i realizacją planów ochrony w parkach krajobrazowych. Studenci pracują w podgrupach, skończone zadanie wymaga ewaluacji i zatwierdzenia przez osobę prowadzącą ćwiczenia.</p> <p>Ćwiczenie 7- 9. – 3h Omówienie zadania 1 i 2 wraz z analizą porównawczą planów ochrony sporządzanych na potrzeby funkcjonowania parków narodowych i parków krajobrazowych. Zadanie 3: zarządzanie lasami w Polsce – rozwiązywanie przygotowanych problemów zawartych w formularzu ćwiczeniowym. Studenci pracują w podgrupach, skończone zadanie wymaga ewaluacji i zatwierdzenia przez osobę prowadzącą ćwiczenia.</p> <p>Ćwiczenie 10-12. – 3h Omówienie zadania 3. Zadanie 4: zasady funkcjonowania sieci Natura 2000 w Polsce – rozwiązywanie zadanych problemów zawartych w formularzu ćwiczeniowym</p> <p>Ćwiczenie 13 – 1 h Problemy w gospodarowaniu przestrzenią – sprzeczne interesy różnych grup społecznych. Dyskusja wybranych zagadnień na podstawie wybranych artykułów wskazanych przez prowadzącego zajęcia.</p> <p>Ćwiczenie 14-15. – 2h Prezentacje opracowań przygotowanych przez studentów, omówienie analizowanych zagadnień, wystawienie ocen. Opracowanie dotyczy analizy sytuacji wskazanego obszaru chronionego i wykorzystanie uzyskanych informacji do szczegółowego rozpatrzenia sytuacji funkcjonowania danego obiektu (naturalne walory, skuteczność monitoringu, zagrożenia i szanse, m.in. z wykorzystaniem analizy SWOT).</p>		
Formy dydaktyczne, liczba godzin:	<p>a) W-wykład; liczba godzin 15; b) C-ćwiczenia; liczba godzin 15;</p>		
Metody dydaktyczne:	<p>Wykład - oparty o prezentacje multimedialne i dyskusję. Ćwiczenia – prowadzenie ćwiczeń w sali dydaktycznej, analiza i interpretacja aktów prawnych i opracowań związanych z waloryzacją, tworzeniem oraz zarządzaniem i monitorowaniem obszarów objętych ochroną; wykonywanie zadań, projektów i analiz indywidualnie oraz w grupach, rozwiązywanie problemu, dyskusja.</p>		
Wymagania formalne i założenia wstępne:	<p>Ochrona przyrody, ekologia, przedmioty związane z ochroną środowiska Zakłada się, że przystępując do przedmiotu <i>Zarządzanie obszarami chronionymi</i> Studentki/-ci posiadają ugruntowaną wiedzę dotyczącą aktualnych problemów ochrony przyrody i środowiska w Polsce i globalnie oraz opanowali podstawową wiedzę o formach ochrony przyrody w Polsce, znają metody ochrony, dobrze orientują się w założeniach ekologii oraz opanowali podstawowe metody waloryzacji siedlisk i zbiorowisk.</p>		
Efekty uczenia się:	<p>Wiedza: Student zna tryb i sposoby przygotowania planów ochrony dla obszarów chronionych: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000. Student potrafi określić cele ochrony obszaru chronionego, warunki ich realizacji, jest świadomy wagi ochrony cennych obszarów oraz ich wrażliwości na zagrożenia. Student określa potrzeby, rodzaj i sposób działań ochronnych w odniesieniu do różnych typów ekosystemów, flory i fauny, przyrody nieożywionej, siedlisk i gatunków Natura 2000, obiektów kulturowych i walorów krajobrazowych.</p>	<p>Umiejętności: Umiejętność pracy indywidualnej i w zespole w celu analizy i rozwiązywania zadanych problemów dotyczących zarządzania obszarami chronionymi Student określa potrzeby kształtowania zagospodarowania przestrzennego w aspekcie ochrony wartości obszaru oraz minimalizacji zagrożeń i w tym celu potrafi działać w zespole specjalistów sporządzających plan ochrony lub nadzorujących jego sporządzenie lub realizację.</p>	<p>Kompetencje: Umie oceniać wartość przedmiotu ochrony i zaplanować działanie ochronne z uwzględnieniem interesu publicznego Jest świadomy odpowiedzialności wynikającej z prawidłowego wykonywania zadań związanych z ochroną przyrody</p>
Sposób weryfikacji efektów uczenia się:	<p>Wykład: zaliczenie teorii w formie sprawdzianu (sprawdzian ustny) Ćwiczenia: obecność na zajęciach - dopuszczalna 1 nieobecność; zaliczanie bieżących zadań przygotowanych przez prowadzącego zajęcia, zespołowe wykonanie opracowania podsumowującego cykl wykładowo-ćwiczeniowy.</p>		
Forma dokumentacji osiągniętych efektów uczenia się:	<p>Wyniki z egzaminu oraz oceniane opracowania będą przechowywane w miejscu i przez okres czasu określony w regulaminie archiwizacji indywidualnych osiągnięć studentów przyjętym przez Wydział Rolnictwa i Biologii SGGW, lub Senat/Rektora SGGW.</p>		
Elementy i wagi mające wpływ na ocenę końcową:	<p>Ocena wyrażona jest w skali 3,0-3,5-4,0-4,5-5,0, gdzie poszczególne oceny są przyporządkowane do odpowiedniej skali punktowej (patrz UWAGI).</p>		
Miejsce realizacji zajęć:	<p>Wykłady będą prowadzone w formie prezentacji multimedialnych w aulach dydaktycznych SGGW wyposażonych w nowoczesny sprzęt audiowizualny. Ćwiczenia będą prowadzone w salach ćwiczeniowych.</p>		
<p>Literatura podstawowa i uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa o ochronie przyrody 2. Ustawa o lasach 3. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, ze zm.). 4. Komisja Europejska, 2007. tłum. Jacek Engel, Dorota Serwecińska, Guy Torr, Komisja Europejska. Zarządzanie obszarami Natura 2000 Postanowienia artykułu 6 dyrektywy „siedliskowej” 92/43/EWG. 5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2005 r. w sprawie sporządzenia projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz.U. 94/2005, poz. 794). 6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U.34/2010, poz. 186) . 7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. 64/2010, poz. 401). 8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 25/2011, poz. 133) 9. Wybrane artykuły ze zbioru: Kołodziejczyk K., Chylińska D., Zareba A. (red.) 2014. Studia krajobrazowe t.4b. Krajobraz jako nośnik idei. Ujęcia analityczne. Zakład Geografii Regionalnej i Turystyki Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Uniwersytet Wrocławski. <ul style="list-style-type: none"> • Malwina Michalik-Śnieżek, Tadeusz J. Chmielewski: Osiedla mieszkaniowe z wielkiej płyty w krajobrazie Gór Sanocko-Turczanskich jako przejaw 			

dyskontynuacji dziedzictwa kulturowego.

- Michał Jakiel: Problemy funkcjonowania parków krajobrazowych – na przykładzie Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie.
  - Krzysztof Badora: Elektryczne wiatrowe jako źródła konfliktów w krajobrazie Krystyna German, Piotr Głuszek, Łukasz Pyzowski: Współczesne konflikty w krajobrazie karpaccich dolin rzecznych
  - Alicja Krzeminska, Anna Dzikowska: Lokalne konflikty krajobrazowe i przyrodnicze – studium przypadku na przykładzie wybranych obszarów na terenie miasta Wałbrzycha
  - Mirosława Czerny, Andrzej Czerny: Krajobraz wiejski „inkrustowany” formami zabudowy miejskiej – przejaw konfliktu czy postępu?
10. Engel J. 2009. Natura 2000 w ocenach oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. GDOŚ, Warszawa.
  11. Symonides E. 2014. Ochrona przyrody. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
  12. Artykuły przekazywane na bieżąco przez prowadzącego zajęcia, związane m.in z dyskusją nad aktualnymi problemami związanymi z ochroną przyrody.

UWAGI

Przedmiot jest realizowany na 1 roku studiów drugiego stopnia w czasie jednego semestru. Zgodnie z Regulaminem studiów w SGGW wykłady są otwarte i nieobowiązkowe, natomiast obowiązkowa jest obecność studenta na ćwiczeniach. Student nie może mieć więcej niż 20% nieobecności na ćwiczeniach. Przekroczenie tego limitu uniemożliwia zaliczenie przedmiotu.

Zasady zaliczenia przedmiotu:

Ocena z egzaminu jest cyfrowym wyrażeniem procentu punktów uzyskanych przez studenta z egzaminu w stosunku do maksymalnej liczby punktów możliwych do otrzymania. Obowiązuje poniższa skala ocen:

Ocena	Procent maksymalnej liczby punktów
Bardzo dobra (5,0)	91-100%
Dobra plus (4,5)	81-90%
Dobra (4,0)	71-80%
Dostateczna plus (3,5)	61-70%
Dostateczna (3,0)	51-60%
Niedostateczna (2,0)	<50%

Do zaliczenia egzaminu niezbędne jest otrzymanie minimum oceny dostatecznej (3,0).

Każdą liczbę terminów poprawek i związane z ich nie zaliczeniem postępowanie administracyjne reguluje szczegółowo Regulamin Studiów w SGGW. Przystąpienie do egzaminu końcowego jest możliwe tylko po zaliczeniu ćwiczeń.

Ocena końcowa z przedmiotu liczona jest według następującego algorytmu: egzamin ustny 60%, ćwiczenia 40%.

Wskaźniki ilościowe charakteryzujące moduł/przedmiot:

Szacunkowa sumaryczna liczba godzin pracy studenta (kontaktowych i pracy własnej) niezbędna dla osiągnięcia zakładanych dla zajęć efektów uczenia się - na tej podstawie należy wypełnić pole ECTS:	75 h
Łączna liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia:	1,4 ECTS

Tabela zgodności kierunkowych efektów uczenia się z efektami przedmiotu:

kategoria efektu	Efekty uczenia się dla zajęć:	Odniesienie do efektów dla programu studiów dla kierunku	Oddziaływanie zajęć na efekt kierunkowy ^{*)}
Wiedza - 1	Student zna tryb i sposoby przygotowania planów ochrony dla obszarów chronionych: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000, obszarów leśnych.	K2_W05	2
Wiedza -2	Student zna potrzeby, rodzaj i sposób działań ochronnych w odniesieniu do różnych typów ekosystemów, flory i fauny, przyrody nieożywionej, siedlisk i gatunków Natura 2000, obiektów kulturowych i walorów krajobrazowych.	K2_W02; K2_W03	2
Umiejętności -1	Umiejętność pracy indywidualnej i w zespołowej a celu analizy i rozwiązywania zadanych problemów dotyczących zarządzania obszarami chronionymi	K2_U01; K2_U05; K2_U07	2
Umiejętności - 2	Student potrafi określić cele ochrony obszaru chronionego, warunki ich realizacji, jest świadomy wagi ochrony cennych obszarów oraz ich wrażliwości na zagrożenia.	K2_U02	2
Umiejętności - 3	Student określa potrzeby kształtowania zagospodarowania przestrzennego w aspekcie ochrony wartości obszaru oraz minimalizacji zagrożeń i w tym celu potrafi działać w zespole specjalistów sporządzających plan ochrony lub nadzorujących jego sporządzenie lub realizację.	K2_U05; K2_U08	2
Kompetencje - 1	Umie oceniać wartość przedmiotu ochrony i zaplanować działanie ochronne z uwzględnieniem interesu publicznego	K2_S01; K2_S02	2
Kompetencje - 2	Jest świadomy odpowiedzialności wynikającej z prawidłowego wykonywania zadań związanych z ochroną przyrody	K2_S03	2

*)

3 – zaawansowany i szczegółowy,

2 – znaczący,

1 – podstawowy,